

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Rady w sprawie pomocy państwa ułatwiającej zamykanie niekonkurencyjnych kopalń węgla

(opinia z inicjatywy własnej)

(2011/C 54/03)

Sprawozdawca generalny: **Antonello PEZZINI**

Dnia 21 października 2010 r. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny postanowił, zgodnie z art. 29 ust. 2 regulaminu wewnętrznego, sporządzić opinię z inicjatywy własnej w sprawie

wniosku dotyczącego rozporządzenia Rady w sprawie pomocy państwa ułatwiającej zamykanie niekonkurencyjnych kopalń węgla.

Dnia 20 października 2010 r. Prezydium Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego powierzyło przygotowanie opinii w tej sprawie Komisji Konsultacyjnej ds. Przemian w Przemysłu.

Mając na względzie pilny charakter prac, na 467. sesji plenarnej w dniach 8–9 grudnia 2010 r. (posiedzenie z 8 grudnia) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny wyznaczył Antonella PEZZINIEGO na sprawozdawcę generalnego oraz stosunkiem głosów 158 do 8 – 5 osób wstrzymało się od głosu – przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) uważa, że niezbędny jest pakiet środków mających na celu dodanie silnego bodźca zrównoważonemu modelowi energetycznemu i wyposażenie sektora w pewne i stabilne ramy odniesienia, obejmujące planowanie w dziedzinie energii zgodne z zasadą bezpieczeństwa dostaw, poszanowanie **aspektów socjalnych, terytorialnych i ekologicznych oraz plan działania 2020–2050**.

1.2 Komitet zaleca rozszerzenie okresu obowiązywania będącego obecnie w mocy rozporządzenia węglowego (rozporządzenie (WE) 1407/2002 z dnia 23 lipca 2002 r. w sprawie pomocy państwa dla przemysłu węglowego) na czas równy okresowi obowiązywania tych wygasających przepisów, bez obciążania budżetu UE i apodyktycznego narzucania warunków zamknięcia kopalń, jednak z możliwością przyznawania pomocy na inwestycje i innowacyjne czyste technologie węglowe oraz na przygotowanie wysoko wykwalifikowanych pracowników w zakresie strategicznych surowców, a także stanowczo domaga się zmiany wniosku w tej sprawie „w celu ułatwienia konkurencyjnej restrukturyzacji kopalń węgla” oraz wzywa do konsolidacji wspólnotowej rezerwy strategicznej.

1.3 EKES wnosi, by przeprowadzono śródkresową kontrolę warunków konkurencyjności czystych technologii węglowych w odniesieniu do poziomu konkurencyjności innych własnych zasobów energetycznych UE w perspektywie roku 2020, pomocy przyznawanej na inne własne źródła energii, wsparcia wykorzystania węgla na rynkach światowych, zmienności cen paliw kopalnych na rynkach światowych, europejskiej wartości dodanej własnych zasobów oraz kosztów przekształcenia elektrowni i likwidacji opuszczonych terenów wydobywczych.

1.4 Zdaniem Komitetu kontrola taka, planowana w 2014 r., powinna być ściśle powiązana z wdrożeniem przepisów traktatu

lizbońskiego dotyczących nowej wspólnotowej polityki energetycznej (por. art. 194) i być spójna z polityką Unii w zakresie bezpieczeństwa energetycznego i dostępu do zasobów oraz z innymi strategiami UE, zwłaszcza w dziedzinie przemysłu, handlu oraz badań i innowacji.

1.5 Komitet wnosi, by Parlamentowi Europejskiemu, Radzie oraz jemu samemu przedstawiono raport śródkresowy 2015 na temat europejskiego przemysłu węglowego, który wykraczałby poza nadzwyczajny kontekst obecnego kryzysu, uwzględniał wskazane powyżej parametry określające charakterystykę tego przemysłu oraz podkreślał postępy osiągnięte w kwestiach strategicznych, gospodarczych, technologicznych, społecznych i środowiskowych oraz w dziedzinie zmniejszenia zależności energetycznej.

1.6 EKES przypomina, że UE zajmuje wiodącą pozycję w badaniach i rozwoju w dziedzinie czystych technologii energetycznych, zwłaszcza w zakresie technologii CCS (wychwytywania i składowania dwutlenku węgla), takich jak czyste technologie węglowe, poligeneracja na bazie technologii węglowych czy wytwarzanie energii w ramach zintegrowanych rozwiązań zeroemisyjnych⁽¹⁾, które stanowią część składową 7. Programu ramowego badań, rozwoju, technologii i demonstracji na lata 2007–2013 Unii Europejskiej.

(1) Zob. ZEP – Zero Emissions Platform, European Technology Platform for zero emission fossil, fuel, power – Implementation Plan 2010–2012 (Europejska Platforma Technologiczna na rzecz Zeroemisyjnych Elektrowni Wykorzystujących Paliwa Kopalne, Plan wdrażania 2010–2012), www.zeroemissionsplatform.eu/ccs-technology/capture.html; Konferencja nt. Planu EPSTE 2010 (europejski strategiczny plan w dziedzinie technologii energetycznych), zorganizowana przez prezydencję belgijską (15–16 listopada 2010 r., Europejska Platforma Technologiczna na rzecz Zeroemisyjnych Elektrowni Wykorzystujących Paliwa Kopalne – ETP-ZEP), <http://setis.ec.europa.eu/technologies/Zero-emission-fossil>.

1.7 EKES podkreśla, że nie ma żadnych problemów związanych z zakłóceniami konkurencji na europejskim rynku wewnętrznym, gdyż, jak zauważa sama Komisja, nie ma znaczącego handlu węglem między państwami członkowskimi, m.in. dlatego że instalacje technologiczne elektrowni są kalibrowane dla własnych konkretnych rodzajów węgla.

1.8 EKES zwraca uwagę, że dodatkowo wzrosło znaczenie stwierdzeń zawartych w rozporządzeniu węglowym (rozporządzenie (WE) nr 1407/2002), w szczególności takich:

- „Nierównowaga konkurencyjna między węglem w Wspólnocie a węglem przywożonym zmusiła przemysł węglowy do podjęcia zdecydowanych środków restrukturyzacyjnych, w tym znacznego ograniczenia produkcji w ciągu ostatnich kilku dekad.
- Wspólnota stała się coraz bardziej uzależniona od zewnętrznego zaopatrzenia w źródła energii pierwotnej.
- Sytuacja polityczna na świecie wprowadza całkowicie nowy wymiar do oceny ryzyka geopolitycznego i ryzyka bezpieczeństwa w sektorze energetycznym oraz nadaje szersze znaczenie idei bezpieczeństwa podaży energii.”

1.9 Z tych powodów, a także ze względu na strategiczny czynnik, jakim są zasoby energetyczne, EKES zaleca skuteczne przejście do nowego zrównoważonego europejskiego modelu energetycznego, który opierałby się na zdywersyfikowanym koszyku energetycznym obejmującym wszystkie źródła energii, technologiach mających na celu redukcję emisji zanieczyszczeń i wiarygodnym harmonogramie realizacji; zarazem chodziłoby także o wprowadzenie i zachowanie elementów, które czyniłyby ten model mniej zależnym od zasobów zewnętrznych.

1.10 Komitet podkreśla, jak duże znaczenie w dziedzinie efektywności energetycznej ma przeciwdziałanie zmianie klimatu, redukcja emisji CO₂ i innych zanieczyszczeń oraz osiągnięcie demokratycznego konsensusu opartego na partycypacji, i w związku z tym domaga się stanowczo, by wzmocniono i lepiej zorganizowano **sektorowy** dialog społeczny w przemyśle węglowym, na różnych poziomach, w ramach polityki spójności społecznej i gospodarczej Unii w regionach wydobywających węgiel, dla których zaprzestanie działalności oznaczałoby w obecnej sytuacji globalnego kryzysu utratę ponad 300 tys. miejsc pracy ulokowanych na bardzo specyficznych obszarach.

2. Wprowadzenie

2.1 Produkcja węgla ⁽²⁾ w UE wynosi obecnie ok. 288 mln ton ekwiwalentu węgla (tce), z czego 122 mln tce to węgiel kamienny. Typowe zastosowania węgla to wytwarzanie energii elektrycznej i cieplnej, produkcja stali oraz inne procesy przemysłowe. Największymi producentami węgla w UE są Polska i Niemcy.

⁽²⁾ W niniejszej opinii mowa o „węglu” w znaczeniu określonym w art. 2 rozporządzenia (WE) nr 1407/2002: antracyt, węgiel brunatny, węgiel kamienny.

2.2 Z dziesięciu państw członkowskich, które wydobywają węgiel kamienny, sześć udziela pomocy państwowej, przynajmniej w pewnym zakresie. Są to głównie Niemcy i Hiszpania, w mniejszym stopniu także Węgry, Polska, Rumunia i Słowacja (Słowenia przyznaje pomoc tylko kopalniom już zamkniętym).

2.3 Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Węgla i Stali z 1951 r. zawierał jasne zapisy mówiące o dopuszczalności pomocy państw członkowskich dla przedsiębiorstw sektora węgla i stali: „(...) uznaje się za niezgodne ze wspólnym rynkiem węgla i stali i (...) zakazane w granicach Wspólnoty, jak przewidziano w niniejszym Traktacie: (...) subwencje lub pomoc udzielane przez państwo (...), niezależnie od ich postaci”. Ten zapisany w artykule 4 lit. c) zakaz wszelkiej pomocy dla przedsiębiorstw udzielanej indywidualnie przez państwa był logiczną konsekwencją zniesienia wszelkich krajowych środków ochronnych w ramach wspólnego rynku. Jednak w miarę tworzenia wspólnego rynku szybko stało się oczywiste, że nie będzie możliwe zapewnienie bezpieczeństwa dostaw energii w Europie.

2.4 Odwołano się wtedy do artykułu 95, zapisu przyjętego w celu uwzględniania nieprzewidzianych okoliczności mogących wystąpić po podpisaniu traktatu, jako podstawy do dopuszczenia pewnych form pomocy wspólnotowej. Artykuł ten dopuszczał interwencję Wspólnoty w przypadkach, gdyby była ona niezbędna dla osiągnięcia jednego lub kilku celów określonych w traktacie.

2.5 W chwili wygaśnięcia traktatu EWWiS Rada przyjęła rozporządzenie (WE) nr 1407/2002 z dnia 23 lipca 2002 r. w sprawie pomocy państwa dla przemysłu węglowego, które wygasa w dniu 31 grudnia 2010 r. W latach 2003–2008 zatwierdzono ponad 26 mld euro pomocy dla sektora.

2.6 EKES wydał opinię na temat tego systemu pomocy ⁽³⁾ i poparł w niej stanowisko Komitetu Konsultacyjnego EWWiS, który twierdził, że regulacja mająca na celu poprawę bezpieczeństwa dostaw energii oraz zapewnienie stabilnej bazy energii pierwotnej nie może jednocześnie wymagać „stałego zmniejszania” wszelkiej pomocy dla sektora węglowego.

2.7 Komitet wyraził zadowolenie, że państwom członkowskim przyznano możliwość utrzymania stałego, minimalnego poziomu wydobycia rodzimego węgla kamiennego, co miało umożliwić dostęp do znacznych zasobów. Oznaczało to utrzymanie infrastruktury technicznej, silny nacisk na delikatną kwestię bezpieczeństwa i higieny pracy oraz specjalne środki w tej dziedzinie, solidne kwalifikacje zawodowe i wiedzę techniczną.

2.8 Komitet podkreśla także, jak ważne jest, by „[wnosząc czynny wkład do tego konkretnego sektora w kontekście strategicznych surowców własnych] odgrywać aktywną rolę w zwiększaniu atrakcyjności Europy dla inwestorów i pracodawców, we wzmocnieniu konkurencyjnego wymiaru przedsiębiorstw i spójności społecznej, w zachęcaniu do przedsięwzięć w dziedzinie badań i innowacji, a także w promowaniu rozwijania i upowszechniania nowych umiejętności oraz szkolenia zasobów ludzkich” ⁽⁴⁾.

⁽³⁾ Dz.U. C 48 z 21.2.2002, s. 49.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 65 z 17.3.2006, s. 1.

2.9 EKES podkreślił również, że Komisja powinna raczej skoncentrować się na analizie pomocy państwa, która wywiera istotny wpływ na handel, niż marnować swoje zasoby na analizowanie dużej liczby przypadków o znaczeniu głównie lokalnym, a także powinna wyjaśnić znaczenie i interpretację koncepcji „względów lokalnych” (ang. *local concern*)⁽⁵⁾.

2.10 Komitet wskazywał także na fakt, że paliwa kopalne – węgiel⁽⁶⁾, ropa naftowa i gaz ziemny – stanowią obecnie trzon europejskiego i globalnego zapotrzebowania w energię. Również w następnych dziesięcioleciach będą odgrywać taką rolę, dlatego niemożliwa jest rezygnacja z tych źródeł energii⁽⁷⁾.

2.11 „Zwiększone wykorzystanie znacznych złóż węgla w Europie mogłoby przyczynić się do złagodzenia tej zależności. W przypadku węgla wydobyto dotąd dopiero 3 % całkowitego potencjału szacowanego na 3 400 mld ton jednostek ropy naftowej. [...] Przewidywany okres eksploatacji światowych zasobów i rezerw węgla, ropy naftowej i gazu zależy od wielu czynników (wzrost gospodarczy, eksploracja, rozwój techniczny). Może on potrwać jeszcze dobrych kilkadziesiąt lat (a dla węgla nawet kilkaset lat)”⁽⁷⁾.

2.12 Zgodnie z prognozami Wspólnego Centrum Badawczego (JRC)⁽⁸⁾ na lata 2030–2050, przez cały XXI wiek węgiel nadal będzie nieodzownym elementem zaspokajania potrzeb energetycznych. Coraz większa uwaga poświęcana ograniczaniu emisji gazów cieplarnianych oznacza większe inwestycje w badania i rozwój w dziedzinie rynkowych zastosowań czystych technologii węglowych oraz coraz skuteczniejszych technologii wychwytywania i składowania dwutlenku węgla. W skali globalnej węgiel pozostanie znaczącym źródłem energii i będzie pokrywał ponad 20 % światowego zapotrzebowania energetycznego.

2.13 Jak podkreślił wcześniej Komitet⁽⁹⁾, po początkowym spadku oczekuje się, że od ok. 2015 r. nastąpi ponowny wzrost zużycia węgla na skutek lepszej konkurencyjności tego źródła energii w produkcji energii elektrycznej. Główne przyczyny tej tendencji to rosnące ceny gazu ziemnego oraz spodziewana dostępność zaawansowanych technologii wytwarzania energii elektrycznej z węgla.

2.14 Największymi światowymi producentami są Chiny, USA, Indie, Australia i Rosja, przy czym Chiny wydobywają 2 761 mln ton rocznie (47 % produkcji światowej), Stany Zjednoczone – 1 006 mln ton (17 %), a Rosja – 247 mln ton (4 %). Do UE importuje się 180 mln ton węgla kamiennego rocznie, przede wszystkim z Rosji (30 %), Kolumbii (17,8 %), Południowej Afryki (15,9 %) i USA (12,8 %)⁽¹⁰⁾.

⁽⁵⁾ Zob. przyp. 2.

⁽⁶⁾ Antracyt, węgiel brunatny i węgiel kamienny.

⁽⁷⁾ Dz.U. C 28 z 3.2.2006, s. 5.

⁽⁸⁾ *Coal of the future (supply prospects for thermal coal by 2030–2050)*, Dyrekcja Generalna Wspólne Centrum Badawcze (DG JRC), Instytut Energii w Petten (Holandia), luty 2007.

⁽⁹⁾ Zob. przypis 9.

⁽¹⁰⁾ Stany Zjednoczone nadal odgrywają czynną rolę w finansowaniu kopalni węgla – zarówno w kraju, jak i za granicą – co jest sprzeczne z deklaracją prezydenta Obamy na forum G-20 o wycofywaniu subwencji dla paliw kopalnych.

3. Wniosek

3.1 Biorąc pod uwagę, że niebawem wygasa rozporządzenie Rady (WE) nr 1407/2002 z dnia 23 lipca 2002 r. w sprawie pomocy państwa dla przemysłu węglowego, Komisja opracowała sześć następujących wariantów:

- Wariant 1: Komisja nie zaproponowałaby nowego sektorowego instrumentu prawnego obowiązującego po wygaśnięciu rozporządzenia węglowego; obowiązywałyby ogólne przepisy dotyczące pomocy państwa.
- Wariant 2: przyjęcie wytycznych na podstawie art. 107 ust. 3 lit. c) TFUE, które byłyby podobne do wytycznych wprowadzonych w sektorach stoczniowym i stalowym (pomoc przeznaczona na pokrycie płatności na rzecz pracowników zwolnionych lub przechodzących na wcześniejszą emeryturę z powodu zamknięcia kopalń, kosztów doradztwa dla tych pracowników i kosztów szkoleń zawodowych).
- Wariant 3: rozporządzenie umożliwiające udzielanie ograniczonej czasowo pomocy operacyjnej (pomoc na zamknięcie działalności); malejącej stopniowo pomocy operacyjnej, o ile towarzyszy jej uporządkowane zakończenie działalności w kontekście właściwie zdefiniowanego planu zamknięcia kopalni.
- Wariant 4: rozporządzenie Rady przewidujące pomoc na pokrycie kosztów nadzwyczajnych (odziedziczonych zobowiązań społecznych i środowiskowych) związanych z zamknięciem kopalń.
- Wariant 5: rozporządzenie Rady na podstawie art. 107 ust. 3 lit. e) TFUE, które pozwalałoby państwom członkowskim na udzielanie zarówno pomocy na zamknięcie kopalń, jak i pomocy na pokrycie kosztów nadzwyczajnych.
- Wariant 6: przedłużenie okresu ważności obecnie obowiązującego rozporządzenia węglowego o dalsze 10 lat, tj. do końca 2020 r., bez warunkowego charakteru w odniesieniu do zamykania kopalń oraz możliwości przyznawania pomocy inwestycyjnej.

3.2 Komisja postanowiła przedstawić wniosek w sprawie nowego rozporządzenia Rady na podstawie wariantu 5. Wniosek ten będzie stanowił dodatkowy instrument, dzięki któremu państwa członkowskie będą mogły łagodzić społeczne i regionalne skutki zamknięcia kopalń oraz wzmocnić spójność społeczną regionów UE.

3.3 Oprócz możliwości stwarzanych przez ogólne przepisy dotyczące pomocy państwa wniosek Komisji – w celu wzmocnienia konkurencyjnego wymiaru przedsiębiorstw i spójności społecznej, zachęcania do przedsięwzięć w dziedzinie badań i innowacji, a także promowania rozwijania i upowszechniania nowych umiejętności oraz szkolenia zasobów ludzkich – stwarzałby możliwość uznania za zgodne z rynkiem wewnętrznym dwóch rodzajów pomocy dla przemysłu węglowego: pomocy na zamykanie kopalń i pomocy na pokrycie kosztów nadzwyczajnych.

3.3.1 W szczególności udzielanie pomocy operacyjnej kopalniom węgla ma być uzależnione od spełnienia następujących warunków:

- należy sporządzić szczegółowy plan ostatecznego zamknięcia niekonkurencyjnej kopalni węgla w terminie do 1 października 2014 r., przy czym kopalnia ta musiała już prowadzić działalność w dniu 31 grudnia 2009 r.;
- pomoc musi być znacznie zmniejszana z upływem czasu, tzn. o 33 % po każdym okresie piętnastomiesięcznym;
- jeżeli w ustalonym terminie kopalnia nie zostanie zamknięta, wszelka udzielona pomoc musi zostać zwrócona;
- państwa członkowskie muszą przedstawić plan podjęcia środków mających na celu złagodzenie wpływu wykorzystywania węgla na środowisko naturalne.

3.3.2 Pomoc na pokrycie kosztów nadzwyczajnych ma na celu pokrycie niezwiązanych bezpośrednio z bieżącą produkcją kosztów restrukturyzacji i likwidacji kopalni, a także odziedziczonych zobowiązań społecznych i środowiskowych powstających w związku z zamknięciem kopalni, o ile są one konsekwencją zamykania jednostek wydobywających węgiel.

4. Uwagi ogólne

4.1 Komitet ubolewa, że Rada nie zasięgnęła jego opinii, zwłaszcza z uwagi na kompetencje Komisji Konsultacyjnej ds. Przemian w Przemśle (CCMI), włączonej do Komitetu jako stała struktura robocza, która przejęła zadania Komitetu Konsultacyjnego Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali (CECA).

4.2 Przede wszystkim Komitet pragnie skorzystać z przysługującego mu prawa do wydania opinii na temat, który ma ogromne znaczenie w kontekście przemian w przemyśle w UE. Podkreślił to już Komitet Konsultacyjny EWWiS, który w odniesieniu do rozporządzenia (WE) nr 1407/2002 twierdził, że mając na celu poprawę bezpieczeństwa dostaw energii oraz zapewnienie stabilnej bazy energii pierwotnej, nie można jednocześnie wymagać „stałego zmniejszania” wszelkiej pomocy dla sektora węglowego.

4.3 EKES zwraca uwagę, że Rada Europejska na szczycie w dniach 19–20 marca 2009 r. wyraziła poparcie dla drugiego strategicznego przeglądu sytuacji energetycznej opublikowanego przez Komisję 13 listopada 2008 r., w którym podkreślono, że konieczne jest „optymalne wykorzystanie własnych zasobów energetycznych UE”. Stwierdzono także, że „UE musi jak najlepiej wykorzystywać własne zasoby energetyczne, w tym odnawialne źródła energii, paliwa kopalne i energię jądrową w krajach, które postanowiły z niej korzystać”.

4.4 EKES wskazuje także, że do celów szóstego wspólnotowego programu działań w zakresie środowiska naturalnego należy m.in. „zachęcanie do wytwarzania energii z paliw odnawialnych i kopalnych o mniejszej zawartości węgla” oraz że artykuł 1 aktualnego rozporządzenia w sprawie pomocy dla przemysłu węglowego przewiduje „potrzebę zachowania, jako środka ostrożności, poziomu minimalnego krajowej produkcji węgla dla zagwarantowania dostępu do rezerw”.

4.5 Wreszcie Komitet podkreśla, że także według analiz wspólnotowych, takich jak badanie przeprowadzone przez należącego do Wspólnego Centrum Badawczego Instytut Energii w Petten, przez cały XXI wiek węgiel kamienny nadal będzie nieodzownym elementem zaspokajania potrzeb energetycznych.

4.6 EKES przyjmuje z zadowoleniem środki zaproponowane przez Komisję, o ile są one w stanie sprostać potrzebie konkurencyjnego rozwoju przedsiębiorstw tego sektora w obrębie wspólnych ram odniesienia i nie opierają się tylko na zasadzie niekonkurowania⁽¹⁾, tak aby:

- utrzymać wystarczający poziom rodzimych zasobów energetycznych, przyczynić się do bezpieczeństwa dostaw i zmniejszyć zależność energetyczną;

- utrzymać wiodącą pozycję Europy w dziedzinie inteligentnych technologii górniczych oraz czystej technologii węglowej i technologii CCS (wychwytywania i składowania dwutlenku węgla); szersze zastosowanie technologii CCS będzie możliwe dopiero po 2020 r. i tylko pod warunkiem, że uda się na czas i z powodzeniem przeprowadzić konieczne działania badawczo-rozwojowe;

- reagować na niedoskonałości rynku dotyczące inwestycji w badania naukowe, innowacje i restrukturyzację, aby przedsiębiorstwa europejskie mogły nabywać nowe technologie rynkowe po niższych kosztach i zwiększać swą konkurencyjność;

- realizować cele społeczne i środowiskowe przez budowę dobrobytu i tworzenie miejsc pracy w oparciu o warunki lokalne oraz w powiązaniu z rozwojem regionów, w których górnictwo, przemysł wydobywczy i branże pokrewne są gałęziami dominującymi lub jedynymi;

- stosować w odniesieniu do tego sektora koncepcję „względów lokalnych”, jako że handel wewnątrzwspólnotowy oddziałuje na ten sektor w niewielkim stopniu lub wcale, w związku z czym nie ma większego wpływu na handel, a obecny system pomocy nie doprowadził do znaczącego zakłócenia handlu;

⁽¹⁾ W związku z tym należy – jak pokazują wszystkie dokumenty Komisji dotyczące polityki energetycznej (od strategicznego planu w dziedzinie technologii energetycznych po strategię energetyczną 2011–2020) – wziąć pod uwagę poziom konkurencyjności innych własnych zasobów energetycznych UE w perspektywie roku 2020, pomoc przyznawaną na inne własne źródła energii, wsparcie wykorzystania węgla na rynkach światowych, zmienność cen paliw kopalnych na rynkach światowych, europejską wartość dodaną bezpieczeństwa energetycznego własnych zasobów strategicznych, zwłaszcza w kontekście kryzysu i napięć międzynarodowych; ponadto trzeba również uwzględnić koszty przekształcenia elektrowni węglowych i rekultywacji opuszczonych terenów wydobywczych.

- umożliwić modernizację elektrowni i zapewnić przestrzeganie krajowych sektorowych harmonogramów i procedur restrukturyzacji ⁽¹²⁾; wspierać sieci regionów górnictwa węglowego i ośrodki kompetencji w zakresie górnictwa i eksploatacji zasobów naturalnych oraz sieci szkolenia wysoko wykwalifikowanej kadry kierowniczej;
- zachować zasadę utrzymania minimalnej strategicznej rezerwy rodzimych zasobów węgla, aby sektor mógł wypełnić spoczywający na nim obowiązek świadczenia usługi powszechnej, czyli zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego (zob. art. 106 TFUE (dawny art. 86 TWE));
- zapewnić pracownikom i specjalistom zatrudnionym w niekonkurencyjnych kopalniach doradztwo, szkolenie i przekwalifikowanie zawodowe; wspierać wcześniejsze przechodzenie na emeryturę w sektorze i innych branżach z nim związanych;
- rozwijać i wspierać europejski sektorowy dialog społeczny w górnictwie oraz organizować fora branżowe oparte na powiązaniach sieciowych, takie jak Berlińskie Forum Paliw Kopalnych;
- wspierać rozpowszechnianie i wymianę najlepszych praktyk, zwłaszcza pod kątem technologii i ekologii, aby z jednej strony zapewnić konkurencyjność nowatorskich metod wydobycia węgla i ich zgodność z zasadami zrównoważonego rozwoju, a z drugiej strony zachęcać do restrukturyzacji, dywersyfikacji i zamykania (a także rekultywacji ⁽¹³⁾) kopalń w przypadkach, gdy procesy te nie będą rentowne.

Bruksela, 8 grudnia 2010 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego,
Staffan NILSSON

4.7 EKES jest zdania, że termin proponowany przez Komisję jest zbyt krótki i nie odpowiada potrzebom rozwoju sektora. Okres 2011–2018 – podobnie jak okres 2002–2010 – byłby bardziej stosowny do oceny, czy przedsiębiorstwa tego sektora są konkurencyjne w kontekście rozwoju technologii rynkowych, takich technologii CCS, czystego węgla i technologii górniczych.

4.8 EKES sądzi także, że wskaźnik degresywności jest zbyt wysoki i utrzymany w zbyt krótkich ramach czasowych, by przedsiębiorstwa mogły odzyskać konkurencyjność i wprowadzić innowacje w zakresie produkcji, czystej technologii węglowej oraz technologii CCS. Ponadto w przypadku przedsiębiorstw, które odzyskują konkurencyjność, pomoc nie powinna być karą (jak to wynika z wniosku), a raczej nagrodą.

4.9 Jeśli chodzi o nierówną konkurencję między produktem importowanym a rodzimym, to zanim wysunie się postulat, że kwestia ta wymaga ograniczenia systemu wspólnotowego, należałoby może dokładniej i w sposób bardziej przejrzysty zbadać zasady dotyczące pomocy obowiązujące w krajach eksportujących. Zdaniem EKES-u konieczne jest również, by w momencie podpisywania umów z państwami trzecimi dokonywać uważniejszej i bardziej spójnej oceny, czy uwzględniony został wymóg przestrzegania odpowiednich standardów socjalnych ILO, w celu uniknięcia wykorzystywania górników i zapewnienia optymalnych warunków bezpieczeństwa oraz ochrony pracowników przed często śmiertelnymi wypadkami, do których dochodzi w wielkich światowych zakładach wydobywczych.

4.10 Na koniec EKES wyraża pogląd, że kluczowe znaczenie dla przyszłości sektorów górnictwa i energetyki ma zapewnienie przedsiębiorstwom europejskim oraz państwom członkowskim jasnych, proaktywnych ram pomocy horyzontalnej, którą można wykorzystać do realizacji celów społecznych i środowiskowych oraz celów w zakresie badań i rozwoju technologicznego, innowacji, szkolenia i doskonalenia zawodowego w sektorze.

⁽¹²⁾ Por. np. niemiecki plan restrukturyzacji kopalni węgla do 2018 r.

⁽¹³⁾ Likwidacji.